

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ,
АСПІРАНТІВ, СПІВРОБІТНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ**

(Суми, 21-22 квітня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЕМОЦІЙНО-ЗАБАРВЛЕНОЇ ЛЕКСИКИ В АНГЛОМОВНОМУ ПАРЕНТАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ

Міщенко А. О., студ. гр. ПР-22,

(Сумський державний університет)

Бровкіна О. В., канд. філол. наук, ст. викладач кафедри ГФ

(Сумський державний університет)

Сімейний дискурс є складовою соціального життя та презентує комунікацію пов'язаних сімейними зв'язками осіб, основними ознаками якої є відсутність офіційної регламентації, порядку передачі комунікативних ходів, залежна від статі та віку статусно-рольова конфігурація.

Парентальний дискурс як одна з дискурсивних практик етноспільноти, попри привабливість, дотепер не зазнав активних дискурсологічних досліджень. У межах прагма-дискурсивної парадигми комунікація батьків та дітей досліджувалася, насамперед у комунікативно-прагматичному плані, в англомовному соціумі (О. В. Бровкіна [1]).

Сучасний стан розвитку лінгвістики характеризується посиленням інтересом до механізмів лінгвальної репрезентації об'єктів позамовної дійсності, зокрема емоцій і почуттів комунікантів. Питанням емоційності та емотивності займалися багато вчених: Я. В. Гнєзділова [2], Є. Л. Носенко [3].

Сімейно-побутова сфера вивчається сучасними дослідниками. Проте, незважаючи на дослідження парентального дискурсу, у лінгвістичних роботах не проводилося комплексного вивчення способів вербалізації емоційно-забарвленої лексики в адресантно-адресатних конфігураціях «ОПКУНИ – ПІДОПІЧНІ» та «БАТЬКИ – ДІТИ».

Експресія в парентальному дискурсі виявляється лексично, коли корінь слова містить позитивний чи негативний семантичний заряд, або за допомогою словотворчих афіксів, які механічно «прищеплюють» слову нові відтінки.

За допомогою внутрішньосистемних (інгерентних, фонових, словникових, парадигматичних) експресив комунікант повідомляє позитивну або негативну інформацію як імпліцитно, так і експліцитно. Поданий вид експресив зазвичай використовується в адресантно-адресантній конфігурації «ОПКУНИ – ПІДОПІЧНІ» у вигляді

вульгаризмів:

AUNT PETUNIA: *“Eat quickly! The Masons will be here soon!” Harry washed his hands and bolted down his pitiful supper. The moment he had finished, Aunt Petunia whisked away his plate. “Upstairs, whistle-head! Hurry!”*

HARRY: *“I’m going, I’m going, auntie”* (Rowling).

Автор обирає саме вульгаризм *“whistle-head”*, щоб підкреслити зневажливе ставлення опікуна до підопічного.

Контекстуальні (адгерентні, синтагматичні) експресиви слугують для вираження експресії лише у відповідному контексті. Прикладом такого виду експресив є фрагмент комунікативного акту ОПІКУНА та ПІДОПІЧНОГО. Улюблений матусин синочок плаче та показує руку, мачуха, побачивши кров на руці сина кличе пасинка:

STERMOTHER: *“Viper, come here! Hurry!”*

TIM: *“But I haven’t done this”* (J. Krüss).

“Viper” – негативний контекстуальний метафоричний експресив, який використовує мачуха для образи пасинка та передачі своїх найгірших емоцій.

У конфігурації «БАТЬКИ – ДІТИ» емоційність виражається словотворчими засобами, що творяться за допомогою демінутивних суфіксів (здрібнілості) -у, -ie, -kins. Мати заспокоює розбещеного сина, який не хоче, щоб його кузен був присутнім на святкуванні його Дня народження:

MOTHER: *“Dinky Duddydums, don’t cry, Mummy won’t let him spoil your special day!” – she cried, flinging her arms around her sonny.*

SON: *“I... don’t... want... him... t-t-to come!” Dudley yelled between huge, pretend sobs. “He always sp- spoils everything!”* (Rowling).

Підбір синонімічних варіантних відповідників до загальноновживаних слів також слугує засобом вираження емоцій:

AUNT MARGE: *“Where’s my Dudders? Where is my neffy poo?”*

DUDLEY: *“Where is your dog?”* (Rowling).

“Neffy poo” – синонімічний варіантний відповідник до загальноновживаного слова *“nephew”*.

Парентальному дискурсу притаманні невимушеність, спонтанність, ситуативна зумовленість, тому розмовний стиль є основним в комунікації поданих конфігурацій.

Для конфігурації «ОПІКУНИ – ПІДОПІЧНІ» характерним є стилістично знижені, просторічні слова, що іноді перебувають за межами літературної норми. Прикладом може слугувати фрагмент комунікації опікунів з негативним описом їхньої підопічної з відомого роману Гюго «Les Miserables».

STEPFATHER: “*The creature*” is growing and “eating”. Let her not bother me, or I’ll fire her brat right into the middle of her secrets.

STEMOTHER: “*The devil!*” Don’t let’s allow the child to go. This lark is going to turn into a milch cow. I see through it. Some ninny has taken a fancy to the momsie (Huho).

В свою чергу конфігурації «БАТЬКИ – ДІТИ» притаманними є творення слів зі зменшено-пестливим значенням за допомогою демінутивних суфіксів, або інших засобів словотворення:

SON: “Don’t leave me!”

MOTHER: “Never! Detach! You are ready, my sunshine! Detach! Detach!” (Rowling).

У поданому фрагменті комунікації матері з сином лексема “*sunshine*” утворена складанням основ з позитивним значенням.

Для порівняння особливостей вживання засобів вербалізації емоційно-забарвленої лексики залежно від адресантно-адресатних конфігурацій «ОПКУНИ – ПДОПІЧНІ» та «БАТЬКИ – ДІТИ» пропонуються схеми:

Таблиця 1. Омовлення емоційно-забарвленої лексики у парентальному дискурсі.

Конфігурація «ОПКУНИ – ПДОПІЧНІ»	Конфігурація «БАТЬКИ – ДІТИ»
1. Вульгаризми та лайлива лексика: <i>Whistle-head, brat, pack rat.</i>	1. Демінутивні суфікси: -у – <i>mittu, dinky, Duddy, sonny.</i>
2. Контекстуальні метафоричні експресиви з негативним забарвленням: <i>Viper</i>	2. Контекстуальні експресиви зі зменшено-пестливим забарвленням: <i>bun</i>

Таблиця 2 Особливості вживання стилістичних прийомів у парентальному дискурсі

Конфігурація «ОПКУНИ – ПДОПІЧНІ»	Конфігурація «БАТЬКИ – ДІТИ»
Розмовна лексика	
Hopeless case	–
Просторічна лексика	
Chuckle, smirk, ninny	–
Лайлива лексика	
The devil! Creature (тільки в певному контексті)	–
Синонімічні відповідники	
Smirk- smile; whistle-head – boy; take a fancy – fall in love.	Neffy-poo – nephew; build up – feed.
Зменшено-пестливі слова	

Отже, в конфігурації «ОПКУНИ – ПІДОПІЧНІ» основним є негативне ставлення опікуна до підопічного. Це виражається вульгаризмами, лайливою, просторічною лексикою, синонімічними варіантами загальноживаних слів з негативним забарвленням. У конфігурації «БАТЬКИ – ДІТИ» переважають зменшено-пестливі слова та прийом творення слів за допомогою демінутивних суфіксів.

Подальше дослідження англомовного парентального дискурсу передбачає аналіз особливостей синтаксичної будови при конфігураціях «ОПКУНИ – ПІДОПІЧНІ» та «БАТЬКИ – ДІТИ».

1. Проценко О. В. (Бровкіна О. В.) Діалогічне мовлення в дискурсі родинного спілкування / О. В. Проценко (О. В. Бровкіна) // Матеріали ІХ Міжвузівської конференції молодих учених «Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських та германських мов і літератур». – Донецьк : ДонНУ, 2011. – С. 148.
2. Гнезділова Я. В. Емоційність та емотивність сучасного англомовного дискурсу: структурний, семантичний і прагматичний аспекти : дис. канд. філол. наук : 10.02.04 / Я. В. Гнезділова. – К., 2007. – 291 с.
3. Носенко Э. Л. Эмоциональное состояние и речь / Э. Л. Носенко. – К. : Высшая школа, 1981. – 195 с.

СТВОРЕННЯ ОБРАЗНОСТІ У СТРУКТУРІ АНГЛОМОВНИХ ПАРЕМІЙ

Никоненко К. І., студ. гр. ПРМ-51,
(Сумський державний університет)
Швачко С. О., д-р філол. наук, професор кафедри ГФ
(Сумський державний університет)

На сучасному етапі розвитку лінгвістики, пареміологія як наука про прислів'я виступає перспективою наукового пошуку. Питаннями вивчення природи прислів'їв займалися М. Ф. Алефіренко, Н. Н. Амосова, Ф. С. Бацевич, В. В. Виноградова, В. Х. Колінз.

Прислів'я – влучний образний вислів, часто ритмічний, який віддзеркалює суть якого-небудь процесу, явища, має дидактичний зміст. Крім того, об'єкт дослідження позначений ущільненістю, образністю, високим антропоцентризмом, предикативністю суджень, побутовою топікальністю та розмовним стилем.